

LJUDSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OB MURSKIH OKRAJEV

Uredništvo in uprava: Murska Sobota, Okr. odbor OF — Čekovni račun: Narodna banka Murska Sobota 641-906-030 — Naročnina: Celoletna 100 din, polletna 50 din, četrtletna 25 din

Štev. 28 — Leto I.

Murska Sobota, 1. septembra 1949

Cena 2 din

Plenum okrajnega odbora LMS v M. Soboti

V nedeljo je bil v Frontni dvorani v Murski Soboti plenum Ljudske mladine Slovenije za okraj Murska Sobota. Na tem plenumu je podal poročilo o izvajanju sklepov 13. plenuma LMS sekretar OK LMS tovariš Kosj Rudi.

Mladina našega okraja ni stala ob strani in ne stoji pri razvoju svojih vrst, kar nam dokazuje, da je v našem okraju v tem letu bilo vključenih v industrijo in razna dela preko 1000 mladine. V frontnih brigadah je do sedaj sodelovalo 1150 mladine, na zveznih delovnih akcijah je sodelovalo do sedaj 170 kmečke mladine in 204 šolske mladine. K prvotnemu delu je mladina v prvi polovici letošnjega leta dala 40.130 ur in pri gradnji zadržnih domov 35.000, pri gradnji gospodarskih objektov 3.930. Pomoč pri obdelavi zemlje preko 860, pri ostalih delih 1200 ur. V okraju je 128 vasi, 114 KLO ter 80 aktivov LMS. V istih je najeto in organizirano 2185 kmečke mladine ter 320 delavske, od tega preko 140 članov KPJ in kandidatov. Formiran je bil en krajevni komitet, izvoljen je bilo 80 sekretarjev, od katerih jih danes dela aktivno 50. Preko trideset sekretarjev je članov KPJ, 15 kandidatov, ostali so mladinci. Na osnovi sklepov o spojitvi SKOJ-a in LMJ-a se je v pripravah za IV. kongres LMS izvolil 25 članski Okrajni komitet LMS. Ta je iz svoje sredine izvolil 11 članski biro. Iz tega razvidimo, da je organizacija LMS okraja Murske Sobotice postavljena vodstvo, vendar pa je to vodstvo imelo izvestne slabosti, kar se vidi iz tega, da je 30 aktivov prenehalo z delom, da jim okrajni komitet ni nudil pomoči in ni bil v stalnem stiku z njimi, to je, da posamezni aktivni niso bili obiskani po nekaj mesecev. Za to je potrebno, da se danes pogovorimo o delu in dolžnostih okrajnega komiteja, o vsebini in sistemu istega, kakor tudi o sestavi vodstev osnovnih organizacij, to je sekretariatskih aktivov ter njihovega delovanja od IV. kongresa LMS do danes.

Eno izmed važnih vprašanj, tovariši, je, kakšen je bil izbor kadra pri volitvah v OK. Če danes preverimo sestav našega komiteja, ugotovimo, da je bil socialni sestav pomanjkljiv tako, da je razen profesionalcev bilo v komitetu 7 nameščencev, ki nikakor niso mogli reševati problemov naše mladine na vasi in v podjetju. Poedini tovariši niso izvrševali tega, kar je od njih zahtevala mladinska organizacija, za kar so bili izvoljeni od mladine. Biro OK LMS je dopuščal, da so v komiteju bili tovariši iz zaradi ambicije, da se jih je pred mladino prebralo in izvolilo, niso pa bili v komiteju, da bi koristili delu mladinske organizacije, da bi sprovaljali linijo Partije med široko mladinsko množico. Niso se redno udeleževali sej komiteja, kjer se je pretresalo stanje osnovnih organizacij in prihajali predlogi za izboljšanje dela istih. Biro kot tak se ni v dovoljni meri poglobljal v probleme okraja, član biroja za fizkulturo še do danes ni napravil pregleda, koliko mladine je vključeno v fizkulturo, koliko mladine se je gledalo na to, koliko mladine je vključeno v Ljudsko tehniko in kolike so bile možnosti; biro tega vprašanja ni postavljaj na svoj dnevni red, pri tem pa ni pomisljal, da je tehnična vzgoja mladine danes, ko gradimo socialistično domovino, sestavni del splošne vzgoje mladine. Zaradi slabega odnosa do izpolnjevanja nalog okrajnega komiteja odnosa poedinih tovarišev, je odraz danes na terenu, da ne postojajo krožki LT, da se zaradi malomarnosti ne da dovoljne možnosti udeleževanja na polju Ljudske tehnike, za kar pa so dani vsi pogoji po naših KOZ in drugod. Naloge so se sprovaljale pretežni del administrativno preko okrožnic in lokalnega časopisa, ni pa bilo konkretne pomoči v dovoljni meri. Dopuščalo se je, da poedini aktivni nimajo po nekaj mesecev sekretarja, še manj pa celotnega sekretariata, kar govori o dejstvu v osnovnih organizacijah, kakor so to Petanjci, Melinci in še drugi aktivni. Dopuščalo se je tudi to, da ni bilo pregleda nad sekretariatskih osnovnih organizacij, še manj pa nad celotnimi sekretariati, kar pa še do danes ni v popolnosti urejeno. Do nedavnega ni bil pri okrajnem komiteju formiran aparat, kakor so to odseki za agitacijo in propagando, statistični, finančni, kmečki, akcijski štab, tehnični, kadrovski, pa tudi inštruktorski aparat, kakor predavateljski kader, ki ni odgovarjal nalogam ter je bil le formalno postavljen na papirju. Delo aktivov je zaradi tega šepalo, ker se ni gledalo na to, ali je zajeta vsa mladina v organizacijo in ali gleda aktiv na to, kako mladina plačuje članarino, kako je z evidenco nad člani, članskimi izkaznicami, ali sprovalja v življenje naloge, katere postavlja organizacija.

Važno v delu komiteja je način reševanja problemov, ki se dnevno po-

stavljajo pred mladinsko organizacijo. Če pogledamo delo pri nas, da se vprašanje reševanja problemov jemlje praktičistično suho in zaradi tega ni takšnih uspehov, kakršni bi lahko bili. Navadno se je obravnavalo na sestankih komiteja vprašanja, katera so bila postavljena od višjih vodstev. Istih pa se ni v dovoljni meri prilagodilo terenu, to je, ni se jemalo v obzir specifičnosti, problemov v okraju. Ako bi komitet pred dvema mesecema dal na dnevni red organizacijsko politično vprašanje o osnovnih organizacijah, bi danes ostalih 30 neaktivnih sekretariatskih delov, v nadaljnjih 20 vaseh pa bi bili postavljeni aktivni in izvoljena vodstva. Jasno nam mora biti, da ne more biti drugače stanje v aktivih, kakor tudi ne na komiteju zaradi suhoparnega praktičističnega reševanja nalog, kar se je predvsem občutilo pri odhodu mladine na delovne akcije, na gradnjo Avtoceste in Novega Beograda. Mobilizacija, katero je vršil OK z inštruktorskim aparatom, ni bila povezana z reševanjem organizacijskih in političnih vprašanj in stanjem v aktivih. Mobilizacija se je vršila predvsem individualno, brez sestankov aktiv, da bi aktiv samostojno odločal, kateri mladinec ali mladinka bo šla na akcijo. Pri tem nismo uspeli ničesar drugega, razen nekaj mladincev, kateri so odšli v brigado; pri tem pa se ni doseglo skoraj nikakega političnega in organizacijskega efekta, to pa zaradi tega, ker se ni gledalo, ali obstoja v vasi organizacija, ali ima sekretarja, sekretariat, koliko je mladine v vasi od tega organizirane, ter se ugotovilo, koliko mladine bi se lahko organiziralo, v kolikor bi se delo izboljšalo; ni se pogledalo, ali aktiv plačuje članarino, ali imajo urejeno statistiko, kakor je to evidenca članstva, koliko članov ima članske legitimacije. Ni se reševalo vprašanja pomoči staršem, katerih mladinci so odšli na delovne akcije. Tako praktičistično so reševali vprašanje mobilizacije večinoma vsi člani komiteja in člani inštruktorskega aparata, le malokateri se je poglobljal v vprašanje vzgojno političnega dela in dviganja nivoja naših aktivov. Napake, ki so se dogajale pri mobilizaciji mladine v MDB, to je, da so tovariši na terenu pristopili le do KLO, niso pa videli ostalih masovnih organizacij, kakor je Fronta, AFŽ, ZB, na terenu se niso pogovarjali s celico ter pristopili do sekretarja. Dogaja se tudi to, da se ne vidi sekretarja mladine, ampak se vrši mobilizacija kakor sem že spredaj omenil, prav tako ostale naloge. Še manj primerov smo imeli, da bi se mobilizacija vršila preko masovnih sestankov mladine, da bi mladina sama iz svojih vrst zbrala mladince, ki bi se lahko udeležili akcije. Enako tudi pri prenašanju ostalih nalog kakor je študij osnovnih organizacij in drugo. Pionirska organizacija se ni videla na terenu, ni se pogledalo ali ima aktiv zadovoljnega mladince ali mladinko za pionirje v vasi, koliko je v vasi pionirskih voditeljev, kaj se je pokrenilo za pionirje in za njihovo vzgojo itd. Direktive so se dostikrat za-beležile, niso pa prišle v aktiv med mladino, kar ni samo primer okrajnega aparata, ampak sekretarjev osnovnih organizacij; naloge so stale v beležnici, mladina o njih ni mogla razpravljati. Izrazil primer malomarnosti prenašanja direktiv na mladino je pri sekretarju mestnega komiteja v Murski Soboti, kjer je sklep o izvajanju zaključkov XIII. plenuma CK LMJ med mladino v Murski Soboti ostal v njegovi beležnici in je tako po njegovi krivdi aktiv Tovarne perila še danes izven delokroga mestnega komiteja. Poleg tega ni ničesar pokrenil v pripravah za okrajni plenum, še manj pa za tekmovanje v čast tridesetletnice SKOJ-a. Taki malomarni odnosi in izvajanju nalog in to še posebno, ker je tovariš član komiteja OK LMS, naši organizaciji škodujejo in je treba, da plenum take tovariše ostro kritizira in izključi iz vodstva.

XIII. plenum CK NOJ-a je ugotovil, da se vse premalo poglobljam v probleme življenja naše mladine in aktivistov, kakor tudi mladine same in tak konkreten primer je pri nas v Kramarovcih, kjer vodstvo ni videlo mladine, katera je delala 15 in še več ur na dan in za to ni dobila nikakega priznanja. Prav tako se je vse premalo pažnje polagalo blancem in deklam. pod kakšnimi pogoj življo itd. Tako je mladinka Kranjec Vera iz Križevca služila pri Ritoperju Ludviku — kolaku — 6 let in za to dobila plačilo 1500 din in pet starih ponošenih oblek, čevlje in star plašč. Tovarišica je danes stara 15 let in zaradi preobremenitve z delom bolna na pljučih. Ta primer nam jasno pove, da se mora prav mladinska organizacija poglobljevati v take primere, jih razkrinkavati in voditi računa o življenju slehernega mladince, naj si bo to v vasi, tovarni, podjetju ali ustanovi. Zelo malo, takorekoč nič, nismo pokrenili o vprašanju ideološko

političnega in kulturnoprosvetnega dela, fizkulture, tehnične vzgoje mladine, saj še do danes agitprop odsek nima pregleda nad izvajanjem študija, nad kulturnimi ekipami in društvi na vasi in v podjetju. Sekretar fizkulture pa zelo malo pozna voljo mladine pri udeleževanju na fizkulturnem polju. Kljub temu pa moramo poudariti to, da naša mladina samoiniciativno prireja razne prireditve, fizkulturna tekmovanja ter da v nekaterih primerih tudi študira. Da OK nima pregleda nad vsem delom mladine, je tudi precejšnja krivda v tem, da osnovne organizacije aktivov ne pošiljajo poročil niti zapisnikov sestankov. Redke so izjeme aktivov, ki izvajajo te osnovne naloge do višjih vodstev. Med temi lahko pohvalimo aktivne Bokračice, Izkovce in še nekatere v mestu samem, kot n. pr. Mestna podjetja.

Današnji plenum mora biti prelomnica v našem sedenjem kampanjskem in praktičističnem delu. Naloge je treba reševati povezano eno z drugo, tako mobilizacijo povezati z dvigom aktivna na ideološko-političnem polju, kulturnoprosvetno delo z zabavo naše mladine, kajti vedeti moramo, da naša mladina danes daje od sebe mnogo naporov za

mitejev — komitejev pa še vedno ni. To je bil plan biroja OK LMS. Še večja napaka pa je v tem, da večina sekretariatskih svojega dela ne planira in tako tudi ne more kontrolirati izvajanje nalog. Vzemimo primer aktivna Krog, ki se redno sestaja, vendar njegovo delo ni navadno, vodstvo aktivna, to je sekretariat, se ne sestane, ne planira dela aktivna in rezultat tega je, da danes ne moremo beležiti vidnih uspehov tega aktivna kakor bi lahko. Podobnih primerov bi navedli lahko še več. Eden izmed primerov nepravilnega planiranja študija v naših aktivih je primer aktivna Mestnih podjetij, ki od izmenjave vodstva, to je od januarja meseca, redno študira. Vprašajmo pa se, ali je vodstvo aktivna pregledalo, kaj aktiv študira in kako študira, ali je sistem študija v aktivu pravi in odgovarjajoč sistemu, ki ga predvideva CK LMJ. Vsekakor da ni, ker tovariš, odgovoren za študij v aktivu kakor tudi celotni sekretariat, ni predelal materiala v Mladinskem aktivu št. 1, kjer se obravnava o sistemu študija v mladinskih aktivih ter še zaradi tega študira 60 do 70 mladine v enem krožku. Kakšni so rezultati takega študija, to veste sami — kontrola nad zna-

večkrat na sestanku preko 70 mladine, ali pa tudi samo po trije člani. Da je stanje v aktivu slabo, da ni organizacijske čvrstosti in da ni vključena ženska mladina, je vzrok v tem, da ne deluje celotni sekretariat, da se je sestel samo enkrat, odkar je izvoljen, da vodstvo ne rešuje problemov vasi, še manj pa aktivna, ne izvaja nalog mladinske organizacije med mladino, delo aktivna pa je prepuščeno samo sekretarju. Če pa analiziramo podrobneje delo aktivna samega, lahko ugotovimo, da je mladina voljna delati, da pa pričakuje, da ji vodstvo tudi nekaj nudi, kar je razvidno iz zadnjega sestanka, ko se je prijavilo za plavalne tekme 35 mladincev. Ta primer nam jasno dokazuje, da morajo naša vodstva aktivov iskati obliko dela in vsebine, ki bo mladino aktivizirala. Vsekakor pa je to odvisno od tega, kaj aktiv ali grupa rešuje na svojih sestankih. Ako vprašamo, kakšen je bil dnevni red sestanka omenjenega aktivna, ugotovimo to, da je aktiv čital časopis in se je to prenašalo in konkretiziralo na delo mladine na vasi pri reševanju gospodarskih vprašanj, kakor je zadržni dom, odkupi, zadržništvo, davki, razni gospodarski ukrepi in delo sosednih vplivov na vasi. Še slabši primer dela vodstev aktivna je v vasi Petanjci. Aktiv Petanjci, do nedavnega najbolj aktiv v okraju, je danes le še na papirju, obstoja samo še formalno. Vzrok padca in neaktivnosti v omenjenem aktivu je slab odnos do dela vodstva. Sekretar aktivna se ne čuti odgovornega za vzgojo mladine z ozir na to, ker je danes nameščenev, pa ni bil toliko voljan, da bi postavil in izvedel volitve za drugega sekretarja, ampak se mu zdi podcenevalno delati s kmečko mladino. Pustil je spontano delo aktivna brez nadzorstva in brez vsake pomoči. Ni skliceval sestanka sekretariata, ko da je sklical sestanek aktivna, se tega sam ni udeležil, ker mu je bil važnejši miting. Vodstvo aktivna se hoče z raznimi izgovori opravičevati, češ da mladina noče na sestanke, da je mladina nasprotna današnjaki. Vemo pa to, da je mladina voljna iti na sestanke, samo ako bi vodstvo aktivno razmisli o volji mladine do dela, kaj najbolj mladino veseli, n. pr. kulturno prosvetno delo, fizkultura, Ljudska tehnika itd.

Mladinsko vodstvo še do danes ni razmišljalo, kako bi ustanovilo izobraževalno društvo v svoji vasi, prav tako tega ni v dovoljni meri pokrenila ljudska prosveta in jasno je, da bo mladina sodelovala tam, kjer bo našla razvedrilo. Prav pri tem primeru hočem poudariti to, kako naj vodstvo mladinskega aktivna pristopi k reševanju takih vprašanj in končno, kako se naj vršijo sestanki aktivov. Ni to edini primer, da so na dnevnem redu sestanka: Pregled zadnjih sklepov. Bodoče naloge in slučajnosti. Kot prvo točko se v večini primerov prečita zapisnik in ugotovi, da nima ničesar pripomniti, ali pa se naloge niso izvršile in te naloge so večinoma udarniško delo in pisanje člankov. Pod drugo točko se obravnava zopet udarniško delo in pisanje člankov. Kot tretje je pa največkrat razno. Sestanke ne obravnava vprašanja ideološke vzgoje mladine, na vasi pa samih gospodarskih nalog, zadržništva, kar je osnovna naloga mladinskega aktivna, da s prepričevanjem svojih staršev pripravijo te za vstop v zadrugo. V tovarni pa vprašanje plana, kar je primer Tovarne perila, ki do danes še ni obravnavala na svojih sestankih izvršenja plana in norm, češ da je to delo sindikata, kar pa je iz osnove zgrešeno. Kajti mladina je danes tista, katera mora vnašati novega duha v vse panoge dela. Prav tako se ni v šolskih aktivih reševalo vprašanje učenja, aktiv se ni boril proti kampanjskem učenju, kar je konkretni primer na E. T. Jasno je, da mladina s takih sestankov ni odnesla, kar bi želela. Sestanke pa ni obravnavala vprašanja dela poedinih tovarišev, kaj so izvršili od zadnjega sestanka, koliko so pokrenili o vprašanju naših pionirjev, koliko mladincev ima članske izkaznice, ali se vodi statistika s strani vodstva in če se ta pošilja na OK. Če bi mladinski sestanki obravnavali vprašanja, ki sozi primum političnega dela, ne bi bilo primerov izostankov na sestankih, temveč bi mladina rada prihajala na mladinske sestanke. Ne smemo pa gledati samo to, da je bil glavni vzrok izostankov slabo pripravljene sestanke, temveč moramo vedeti tudi to, da so prav na Ekonomskem tehnikumu bili ljudje, kot na primer Hanc in še nekateri drugi, ki jim ni bilo do mladinskih sestankov, predvsem pa ne do vzgoje, katero jim je nudila mladinska organizacija, kar se je tudi pokazalo pri samem obisku pouka in sestankov, ko so zamujali pouk, prihajali k pouku nepripravljeno in skratka zamarjali do skrajnosti vzgojo s strani samih profesorjev, predvsem pa vzgojo s strani mladinske in partijske orga-

(Se nadaljuje na 2. strani)

Odlok

o izvajanju enotnega programa ideološko-političnega minimuma

Skupni kongres SKOJ-a in Ljudske mladine je postavil pred Ljudsko mladino kot osnovno nalogo vzgojo mladine v duhu socializma.

To je predpogoj za vse ostalo delo, če hočemo, da bomo lahko rekli, da smo naloge, ki jih pred nas postavlja Komunistična partija, izvršili.

Že v lanskem letu je CK SKOJ-a in CK NOJ-a izdelal enoten program o političnem minimumu, prav tako je v juniju letošnjega leta izšel odlok CK NOJ-a, kako mora potekati študij v bodoče.

Na podlagi tega in iz samih izkušenj — pomanjkljivosti, ki jih je nakazal referat in diskusija — je potrebno, da sprejme plenum sledeče:

1. Okrajni komite mora izpopolniti predavateljski aktiv na 30 članov in to do 1. septembra 1949.
2. Predavateljski aktiv mora biti iz ideološko močnih ljudi — ljudi, ki ne bodo samo študirali, temveč ki bodo znali tudi to znanje prenašati preko predavanj in konzultacij na vso mladino.
3. Teme študija se predelavajo za ves mesec. Tako bo predavateljski aktiv preštudiral in prenesel na teren v septembru temo: delo Marxa, Lenina, Stalina, ki pa mora biti obdelano s potrebno literaturo.
4. Osnovna vodstva morajo takoj postaviti vodje študijskih krožkov. Krožki ne smejo šteti več kot 20 mladine; pri tem pa je paziti na to, da bo v krožke zajeta mladina z enakim znanjem.
5. Vodje krožkov kakor tudi predavateljski aktiv so dolžni, da kontrolirajo potek študija, kakor tudi dvig posameznega člana LM. V ta namen morajo vsi vodje točno voditi dnevnik študija.
6. Okrajni komite je dolžan, da sklicuje mesečno enkrat seminarje vodij krožkov. Prvi tak seminar se bo vršil 15. septembra 1949. Krajevna vodstva pa so dolžna, da pošiljajo na ta seminar vodje krožkov, pri tem pa je treba paziti na to, da se isti ne bodo menjali iz meseca v mesec.
7. K samemu izvajanju študija spadajo tudi tehnične priprave. Vodstva aktivov morajo takoj dobiti primeren prostor, ga opremiti itd., kjer se bo krožek sestajal, imel predavanja, študij in konzultacije.
8. S 1. septembrom se bo v našem okraju pričelo s študijem aktivov.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Izgradnjo socializma, vendar pa naša vodstva polagajo vse premalo pažnje na to, da je mladini potrebna tudi zdrava zabava. Prav tako je treba, da mladini vsestransko omogočimo tehnično vzgojo, ki bo zajemala dvig naše vasi v tehničnem pogledu. Vedeti pa moramo tudi to, da je treba vse naloge prilagoditi terenu, v katerem se aktiv nahaja, to se pravi: Aktiv na vasi bo lahko poleg ostalih nalog reševal gospodarske probleme vasi, odkupe, davke, plan setve in podobno; aktiv v KOZ se bo podrobno seznanil s planom, ki ga ima zadruga, delal na tem, da se bo plan uresničil, bo iniciator v zadrugi, katera se nima norm, za postavitev norm ali za prekorajenje teh. Aktiv v tovarni bo prvo gledal na izvršitev plana z dvigom proizvodnje, na brigadni sistem dela, skrbel bo za brigado, ki so stvarno delovne, a ne samo na papirju.

Vse naloge v našem delu morajo biti vezane s politično pripravo, katere naj spremlja agitacija, ki naj vsako nalogo vsestransko osvešči. Poleg tega pa je treba, da naša vodstva, tako okrajni komitet kot vodstva aktivov, kontrolirajo zadane si naloge in njih izvajanje; v to spadajo plani, zapisniki sej itd. Ne sme pa več dogoditi primer, da se bo štirikrat planiralo postavitev krajevnih ko-

njem poedincev je pri takem študiju nemogoča. Velika slabost okrajnega vodstva kakor tudi osnovnih vodstev je pri izboru kadra. Imamo danes aktivne, kjer je sekretariat kmečkega aktivna sestavljen iz nameščencev in obrtnikov in tako dalje, ki pa se nikakor ne more aktivno prilagoditi in ga uspešno voditi. Taki primeri so v Fokovcih, Melincih, Gor. Lendavi in še v nekaterih drugih aktivih. Da bo delo sekretariatskih aktivov uspešno, da bodo ti znali reševati gospodarske in politične naloge in probleme, je nujno, da je socialni sestav sekretariata enak socialnemu sestavu aktivna, katerega vodi. To je, da so člani sekretariata kmečkega aktivna sami kmečki mladinci, sekretariati zadržnih aktivov zadržniki, delavskih aktivov delavci in tako dalje.

Važno je, kako sekretariat rešuje poedine probleme, ki se postavljajo pred njih, ali deluje kot celota, ali pa zavisi delo aktivna od aktivnosti in zalaganja sekretarja kot takega. Primer slabega dela vodstva je aktiv v Krogu, kjer je v vasi preko 100 mladine; ako analiziramo delo aktivna, posebej pa delo vodstva, ugotovimo to, da je v aktivu pretežni del moška mladina, ni pa vključena ženska mladina, da so sestanki obiskani z veliko razliko v udeležbi, tako da je

Uspeli valilnice na Jezerih

V osemnajsti številki našega časopisa smo v članku »Kaj je dal Teden tehnike kmetijstvu okraja Murska Sobota« omenili valilnice, ki delujejo v sklopu državnega posestva v Rakičanu. Ker ta mala ustanova zelo uspešno deluje, si jo bomo v naslednjem nekoliko natančneje ogledali.

Tovariš Franc Zakh, inštruktor valilnice, se že več let bavi z načinom umetne inkubacije ter si je nabral na tem področju precejšnje znanje in veliko prakso. Že leta 1947 je ob izbruhu kuge priskočil s svojima dvema inkubatorjema na pomoč doljnelendavskemu okraju. V maju 1948 pa ga je povabila radgonska direkcija RGS, naj postavi valilnice za njihove potrebe ter mu je nudila pri izvedbi tega vso pomoč. Tako je bil postavljen temeljni kamen valilnici, ki dela danes s kapaciteto 2800 kurjih ali 2400 račjih jajc.

KAKO SO POSTAVILI VALILNICO

Tovariš Zakh si je poiskal mizarja, ki mu je izdelal 12 inkubatorjev po Györgjevemu sistemu, prav takšne, kakršna sta njegova lastna, vse kovinske konstrukcije pa mu je izdelalo podjetje Ditrih iz Murske Sobotice. Inkubatorje so razvrstili po dva in dva skupaj vzdolž sobe in jih priključili na centralno kurjavo. Desetega aprila t. l. so začeli z valjenjem. Toda že po šestih dneh se je pokazalo, da centralna kurjava ne funkcioniira, kajti pri srednjih inkubatorjih je bilo prevročje, pri skrajnih prehladno. Nadalje se je pokazala posledica po-

vršne montaže metalnih delov, ki morajo poleg reguliranja toplote vzdrževati tudi vlažnost na 80%. Tovariš Zakh ni obupal. Postopoma je razdril vse inkubatorje in jih popolnoma popravil. Centralno kurjavo pa je nadomestil z malo zamudnejšim delom. Zdaj je treba v inkubatorje vsakih 12 ur dolivati vrele vode, ki jo segrevajo v posebnem kotlu v predsohi.

KAKŠNI SO INKUBATORJI

Omenjeni inkubatorji, velike umetne kocke, so manjšega formata, kajti manjši inkubatorji mnogo bolje zadržujejo vlogo, ki je potrebna za valjenje račjih jajc. Kapaciteta posameznega inkubatorja je 200 kurjih ali 170 račjih jajc. Ti inkubatorji imajo obliko meterskega kvadrata. Sestojijo iz stolitrskega rezervoarja za vodo, regulatorja toplote ter dveh rešet za vlaganje jajc. Pri preizkusu kvalitete kovinskih membran, ki delujejo kot sestavni del regulatorja toplote, se je izkazalo, da so doma izdelane membrane po kvaliteti in občutljivosti celo mnogo boljše od tovarniških. Membrana sestoji iz dveh močno ploščatih valjev, ki sta pritrjena na skupni osi ter napolnjena z etrom. Ob spremembi temperature se raztezata ter tako regulirata toplotno stanje. Temperatura mora biti ob začetku valjenja 39°C, nato polagoma raste na 39,5°C, proti koncu valjenja pa pada na 38,5°C. Kokošja jajca se v teh inkubatorjih vale 20 dni, račja pa 28 dni. V vsakem in-

Splošno gradbeno podjetje v Dolnji Lendavi je proglasilo prve udarnike

V soboto 13. avgusta se je vršila v Splošnem gradbenem podjetju v Dolnji Lendavi velika slavnost — razglasili so prve udarnike.

Takoj, ko se je letos spomladi osnovalo novo podjetje, ki gradi stanovanjske in druge objekte za podjetje »Proizvodnja nafte«, se je ves delovni kolektiv zavedal ogromne naloge, ki stoji pred njim, da na tem važnem gradbišču uresniči planske naloge, ki sta jih pred njega postavili naša Partija in tovariš Tito. — Kmalu po ustanovitvi podjetja so si delavci in nameščenci ustanovili svojo sindikalno podružnico in skupno z njenim vodstvom in v tesni povezavi z upravo podjetja pričeli z delom. Polno težav, ki jih je moral kolektiv premagovati, tako v pogledu materiala, namestitve delavstva in ostalih problemov, ki nastajajo ob ustanovitvi novega podjetja, je bilo po za-

slugi sodelovanja celotnega kolektiva odpravljen. Takoj ob otvoritvi del so si delavci ustanovili svoje brigade, ki so v medsebojnem tekmovanju zajele vse delavce in tako utrdile brigadni sistem dela kot edini način dela v kolektivu. V tem gre tudi predvsem zasluga tako predsedniku kot ostalim članom sindikalne podružnice. Tako sedaj 92 odst. del opravljajo v akordu in po normah; kljub temu, da še primanjkuje ca 45 odst. nekvalificirane delovne sile, da je mnogo delavcev bilo tudi po več dni odsotnih doma na poljskih delih in da je bila otežkočena dobava gramoza, ki ga morajo s kamioni dovažati iz 7 km oddaljene gramoznice na Muri, je 13. avgusta kolektiv izpolnil 32 odst. plana. Na ta dan je delovni kolektiv poleg ostalih uspehov slavil tudi važno delovno zmago, — dograditev ozkotirne proge, ki spaja na dolžini 8 km gradbišča z novo gramoznico ob Muri, s čemer je rešen važen problem do-

voza gramoza po železnici in na ta način sproščeno tudi malo število kamionov, ki so nujno potrebni drugje.

Med delavci pa se je že nekaj dni prej mnogo govorilo o dograditvi ozkotirnice, saj so se zavedali, kakšno važnost bo imela ta dograditev za nje, govorili so o najzaslužnejših delavcih, ki so požrtvovalno delali na progi, kakor tudi o brigadirjih na gradbiščih. Ko pa je v soboto v dopoldanskih urah prvič stekla po progi mala lokomotiva, je zažvelo med celotnim kolektivom v delavskem naselju — pojavile so se zastave, sindikalna dvorana pa je bila v hipu vsa v zelenju, ob vohodu v naselje pa je veliki transparent »Naši udarniki — naš ponos« dajal izraza navdušenosti nad sicer skromno, vendar za kolektiv pomembno zmago. Predhodno pa so se še sestala partijska in sindikalna organizacija, ki sta skrbno ocenili 23 predlogov, katere sta predlagali upravi podjetja za razglasitev udarnikov. Predlogi so bili pravilno zbrani. Sindikalna podružnica je v okviru proslave priredila kulturni program, v katerem so sodelovali tudi gostje podjetja »Konstruktor« iz Maribora in s svojimi točkami dali tudi vzgled in navdušili kolektiv.

Direktor podjetja tovariš ing. Mesarič je v svojem govoru dal priznanja vsem zaslužnim delavcem — zlasti pa udarnikom, ki s svojim delom, prav posebnom pa še tu na naši meji, najzgovorneje odgovarjajo na vse klevete, ki jih sovražniki graditve socializma v naši domovini iz dneva v dan mečejo na našo Partijo in tov. Tita. Potem, ko je proglasil in podelil nagrade 23 najboljšim delavcem-udarnikom, med katerimi so bili nekateri proglaseni že drugič in tretjič, se je v imenu udarnikov zahvalil udarnik tovariš Kolarič Stjepan, ki je pozval celotni kolektiv, da naj v bodoče še z večjim elanom nadaljuje s tekmovanjem in novimi uspehi, da na ta način dokažemo svetu, da pod vodstvom naše Partije in tovariša Tita hočemo zgraditi socializem.

V imenu gostov je pozdravil udarnike tov. inženir Šljajmer od »Konstruktorja« iz Maribora, ki je med ostalim dejal, da se na tej proslavi prav posebno manifestira bratstvo in enotnost naših narodov, ko so med proglasenimi zastopani tako Slovenci Madžari in Hrvati, posebej pa še, ko sta med udarniki zastopani tudi dve delavki.

Na tej proslavi je bila izrečena tudi pismena pohvala predsedniku sindikalne podružnice tovarišu Berk Francu, ki jo je izrekla Centralna uprava zveze gradbincev v Beogradu za njegovo vestno in požrtvovalno delo v sindikatu in mu tudi podelila denarno nagrado.

Tako se delovni kolektiv Splošnega gradbenega podjetja v Dolnji Lendavi, vključno še nekaterim resnim slabostim, dasi še po svojih izkušnjah mlad, s svojimi začetnimi uspehi častno uvršča med ostale naše gradbene kolektive. —Ls—

kubatorju je nameščen termometer, s katerim moramo stalno nadzorovati temperaturo v inkubatorju.

PRVI USPEH — 806 PIŠČANCEV

Jasno je, da po tako dobro pripravljenih inkubatorjih tudi uspehi niso izostali. Mislite si veselje tovariša Zakh, ko se mu je od 1205 vložnih kurjih jajc izvalilo 806 piščancev!

Procent valilnosti je znašal torej 66,8%, od oplojenih jajc pa 81,3%. Prekmurje pa je posebno primerno za gojenje vodne perutnine, zato so v maju začeli z valjenjem račjih jajc. To leto so vložili 6052 račjih jajc in iz tega se je izvalilo 2524 malih, vlažnih in nerodnih račic. Procent valilnosti je znašal 41,7%, od oplojenih jajc pa 62,6%. Zdaj je v inkubatorjih partija kurjih jajc za potrebe državnega posestva v Rakičanu in piščanci bodo prav te dni pogledali na beli dan.

UMETNA KOKLJA — DOBRA MATI

Ko pridejo neboljglenčki iz inkubatorjev, so potrebni še nadaljnje nege. Ostati morajo pod isto temperaturo in to jim nudi velika umetna koklja, ki sicer ni podobna pravi koklji, je pa kljub temu dovolj topla in piščančki se pod njo odlično počutijo. V bistvu je to velik lesen zaboj, katerega pokrov segrevajo z elektriko na potrebno temperaturo.

Valilnici dobavljaja jajca radgonska direkcija RGS. Jajca so od dveh vrst kur: od štajerk in leghorn in tovariš Zakh vodi o tem točno evidenco, ker hoče na koncu leta ugotoviti, katera od teh dveh vrst se v inkubatorjih bolje obnese.

Sploh je v valilnici ves dan mnogo dela. Omenimo naj samo dejstvo, da je treba vsa jajca na dan trikrat obrniti, da je treba stalno kontrolirati temperaturo, da je treba prinašati v rezervoarje vsakih 12 ur vročo vodo in shlajeno vodo odnašati. Posebno pozornost je treba posvetiti jajcem zadnje dni pred izvalitvijo: jajca se morajo večkrat poškopiti, da se lupina omešča in s tem olajša piščančkom izhod iz lupine. Kljub velikemu delu pa sta tovariš Zakh in njegov pomočnik prav dobre volje in delo z veseljem opravljata. Tudi pomanjkanje specialnih termometrov je tovariš Zakh iznajdljivo rešil: nadomestil jih je z zdravniškimi in vodnimi termometri.

5. Kulturno-prosvetno delo. Z ozirom na pripravljenost sodelovanja mladine na kulturno-prosvetnem polju, bodo mladinski aktivni na gimnaziji v Murski Soboti ustanovili MKUD in to do 1. oktobra. V društvo pa ne bodo vključili samo dijakov, temveč tudi mladino izven gimnazije. Mladinci na vsi bo prav sedaj, ko se pripravljata na zaključna poljska dela, organizirala kmečke praznike s kulturnimi prireditvami in se obenem pripravila na kmečki festival, ki bo oktobra meseca. Kmečki prazniki se bodo vršili na sektorjih v Tešanovcih, Hodoših, Bakovcih, Beltincih, Moravcih, Cankovi in še v drugih krajih. Pri teh praznikih pa je treba gledati na to, da bo zajeta prav vsa mladina kakor tudi starejši.

Delavska mladina bo ustanovila mladinske sekcije v SKUD-u in to: dramatsko skupino, mestno podjetje, recitacijsko grupo; pevski zbor ustanovijo mestni aktivni skupno, dramska skupina in lovni mesnih izdelkov pa bo svoje dosedanje delo še poživela. Prav tako se bo vsa delavska mladina pripravljala na zbor delavske mladine in kulturno revijo delavske mladine, ki bo 11. septembra skupaj z delavsko mladino okraja Lendava v Lendavi. Za kmečke praznike, kot zbor delavske mladine in kulturno revije, mora okrajni komite, odnošno agit. prop. odsek izdelati do 26. t. m. podroben plan zbora delavske mladine, do 1. septembra pa plan kmečkih praznikov, povezanih s kulturnimi prireditvami.

Soška mladina bo takoj ob pričetku šolskega leta pričela s sistematičnim delom v že omenjenem na novo ustanovljenem MKUD. Občni zbor društva bo izvedla do 1. oktobra. Pri tem pa je treba gledati na to, da bo v vodstvo društva vključena tudi mladina izven gimnazije.

Kadar bo mladina sodelovala in dala iz svojih vrst mladino v MDB, frontne brigade in v industrijo, mora mladina, predvsem pa sekretariati aktivov, skrbeti za pravilno tolmačenje pomena združništva na naši vasi in usmeriti vso borbo za razširitev socialističnega sektorja gospodarstva na vasi.

Kadar bo mladina sodelovala in dala iz svojih vrst mladino v MDB, frontne brigade in v industrijo, mora mladina, predvsem pa sekretariati aktivov, skrbeti za pravilno tolmačenje pomena združništva na naši vasi in usmeriti vso borbo za razširitev socialističnega sektorja gospodarstva na vasi.

Kadar bo mladina sodelovala in dala iz svojih vrst mladino v MDB, frontne brigade in v industrijo, mora mladina, predvsem pa sekretariati aktivov, skrbeti za pravilno tolmačenje pomena združništva na naši vasi in usmeriti vso borbo za razširitev socialističnega sektorja gospodarstva na vasi.

(Nadaljevanje s 1 strani)

nizacije, ki je na šol. Ne samo to, temveč moramo vedeti tudi to, da imamo še po naših vaseh, tovarnah in šolah ljudi, ki hočejo namenoma razbiti mladinsko organizacijo, in ne samo mladinsko, temveč tudi ostale organizacije. Ti ljudje so na strani reaktivirani, ki so pod vplivom zapadnih kapitalistov ali Informbroja. Pri teh informbrojevskih gonih bi omenili samo zadnji surov izpad madžarske vlade, katera je onemogočila udeležbo naši mladini na svetovnem festivalu dljaške mladine. Mi vemo, zakaj niso dovolili udeležbe; zato, ker so se bali, da bi mladina vsega sveta zvedela resnico o naši državi, o velikem deležu naše mladine pri izgradnji socializma v naši državi. Toda kljub temu bo mladina drugih držav to zvedela, ker resnica prodira vsak dan v svet. Govorili bodo to mladinci iz Anglije, Francije, Vestfalije in od drugod, ki delajo skupaj z našo mladino na Cesti bratstva in enotnosti. Ni pa to edini primer. Mi vemo, da nas bližje, da nas ovirajo z različni prekinitvami gospodarskih pogodb, da bi onemogočili graditev socializma v naši državi. Toda tega ne bodo dosegli. Porok za to so naši herojski delavci, na primer rudarji Breže, in drugi, ki iz dneva v dan presegajo Stahanov rekord in razvijajo socialistično tekmovanje.

S K L E P I

Na podlagi referata in diskusije današnjega plenuma, sprejema plenum sledeče sklepe: 1. Z ozirom na organizacijske slabosti in na podlagi sklepov XIII. plenuma, se pristopi takoj k dopolnitvi okrajnega aparata, to je vseh odsekov, in to do 30 t. m. Dalje se morajo do 1. oktobra postaviti aktivni v vseh vaseh, izvrši naj se reorganizacija aktivna v Beltincih. Postavi se KK v Tešanovcih.

Stefan Kuhar:

V Krčevinah se utrjuje socialistično gospodarstvo

Pavlovci. Mala železniška postaja, podobna stinoglati škati, ki so nanjo položili streho, stoji prav na meji ptujskega in ljutomerskega okraja. Proti vzhodu, naravnost navkreber prideš med gostimi listavci po poti, kjer bo kmalu prijetno šušljalo odpadlo listje, na Krčevino. »Kraj Krčevina, občina Miklavž pri Ormožu« ti povedo še stare uradne občinske table. Tu v Krčevini je kmečko obdelovalna zadruga. Sicer so v krajevnem odboru Miklavž vsega štiri obdelovalne zadruge, dve kmečko, dve pa vinogradniško obdelovalni zadruzi ali Vиноzi. To kaže, da je krajevni ljudski odbor Miklavž precej obsežen, saj obsega skoraj 2000 hektarov. Toda samo dejstvo, da je v Krčevini kmečko obdelovalna zadruga, najbrže ne bi bilo tako zanimivo, saj jih je v ljutomerskem okraju lepo število. Toda zanimivo je to, da se ta zadruga iz dneva v dan vedno bolj organizacijsko in gospodarsko utrjuje, da iz dneva v dan vedno bolj gospodariti in živiti — socialistično. Kaj se to pravi, da vedno bolj gospodariti in živiti socialistično, to te zanima toliko, da greš na Krčevino. In komaj si prišel vrh klanca, vidiš Pavlovski vrh. Vinski vrh, Kajžar, Bolfenk in Hum... sami vinorodni vrhovi.

Po Krčevinski cesti v vas, prva hiša na levo, je sedež kmečko obdelovalne zadruge. Hudomušno ali iz »taktičnih« razlogov greš mimo sedeža. Treba je vendarle najprej govoriti z ljudstvom, z združniki in nezadržniki, in šele potem se pokazati vodstvu zadruge. Rado se namreč zgodi, da prinese človek »posvečeno fotografijo« s terena, če zavzame do svoje poti obratno »taktiko«. Tako pa imaš v razgovoru z ljudmi iz vodstva že vedno pripravljene »adute«, ne glede na to, da so eni elabši, drugi močnejši.

Blatna cesta med polji, hišami in sadovnjaki me je torej zanesla med pionirje v izgradnji naše nove socialistične vasi, naše lepše bodočnosti delovnih ljudi.

Srečaš se z mnogimi in različnimi. Prav za prav bi lahko začel tako, da bi že vnaprej vsakega od teh ljudi opisal nekako tako-le: Podgorečeva Anika, ženska sedemdeset let, zdrava rasti in živahnih kretenj, jezikava da joji, toda skrbna in ena najbolj pridnih združnic. Ali: Ozmec Jakob, brigadir poljedelske brigade, močan in okrogel kot hrast, absolvent kmetijske šole v Sentjurju, izvršten brigadir; toda mnenja sem, da jih bomo vse bolj spoznali po njihovem delu, kot pa po takih-le suhih karakteristikah...

»Dober dan.« »Dober den!« mi kratko odgovorijo in sežejo v roko. Stefek, Tunek in Jakob. »Da, Jakob, Jakob Ozmec, naš brigadir« pojasni Stefek, ki je menil, da to moram vedeti. Nekaj bo tod »ratalo«, ko vidim zidarje in maltarice. »Heve adaptiramo za govede« mi hitro pojasni Stefek, Ozmec Jakob ga pogleda, očitno vesel njegovega pojasnjevanja in nadaljuje: »Goved smo koncentrirali: mlekarice smo dali ob cesti, da bo lažji odvoz mleka, posebej smo spravili skupaj plemensko goved, mladi zarod. Krave pa, ki se bodo kmalu otelile, smo spravili v hlevih Stefeka Lukmana...« Za trenutek je pomolčal. Toda Stefek je to izrazil. »Pa povej, zakaj smo dali breje krave k Stefeku? Zato, ker je on naš živinozdravnik. Pa kako se vam razume! Vsako tele bo spravil zdravo na svet!« Ogledal smo si hleve. Nova betonirana tla, nove jaslje, nova gnojnična jama, tu bo pa precejšnje sodobno gnojišče. Tam naprej pa gradimo kurnak za 300 kokoši; in 200 piščancev. Tekališče

bo v ograjenem sadovnjaku in dovolj veliko.

»Zakaj ste pa koncentrirali živino?« se pozanimam Jakob in Stefek sta se nasmehnila, kot da bi hotela reči: »Lej ga, pa tega ne ve, kako je to važno!« Tunek je ostal naprej enako molčeč in izraz na njegovem licu se ni spremenil.

»To je najnujnejše, kar je treba v zadruzi narediti« je dejal Ozmec. »Zadržniki je treba rešiti prevelike skrbi, treba jim je odvzeti del velikega vsakdanjega dela, ki so ga imeli kot nezadržniki. Dokler ima živine v hlevu več, kot je zanj potrebno, mora zanj skrbeti in se ne more tako posvetiti glavnemu združnemu delu na polju. To pa še ni vse. Dokler bo imej svojo živino v svojih hlevih, bi rad svojo krmo, rad bi svoje kosil, kar je naravno, in tako nima niti časa niti volje za to, da bi delal na brigadni način. V tem je stvar. Zato je to najnujnejši ukrep, ki ga je treba narediti, če hočemo socialistično gospodariti. Ista stvar je s stroji, z vprežno živino in velikim orodjem, kar je treba tako koncentrirati, da bo posamezna skupina imela dovolj za delo in da bo vsaka 6 tem zadolžena.«

Menil sem, da je to, kar je povedal Ozmec, zelo pametno. »Kako ne bi bilo pametno. Saj je hodil v kmetijsko šolo v Sentjurju. Takih brigadirjev je treba«, je dejal Stefek.

»Jaz sem vstopil ob ustanovitvi, še član pripravljalnega odbora sem bil. Prebil sem marsikatero težavo, pa jih bomo še. Že bomo se lepše zaživeli...«

»A, član pripravljalnega odbora ste bili, Stefek?«

»Saj zadrugo smo pripravljali že preteklo jesen. Robič, sedanjí knjigovodja, je bil predsednik pripravljalnega odbora. Govorili smo in razpravljali z vsakim kmetom posamezno. Oh, na koliko tihid betic sem naleteli. Bilo jih je pa mnogo, ki so pravilno razumeli, da je napredno in dobro življenje možno le v zadrugi.

Poglejte: Ivan ni pustil v zadrugo svojega sina, ki je izvršten sadjar, čeprav nima dovolj svojega sadonosnika, temveč mu sin dela pri drugih! Ali ni to čuden človek, ta Ivan? In stari Vogrin? On je pameten človek. Sel je z nami, sin se je pa puntal za — grunt! No tako nas je šlo, nekako v sredini marca letos, 24 družin v zadrugo. Pozneje je še prišlo 34 družin, toda med temi je bilo tudi nekaj takih, kot je Tunek! Ni jim za skupinsko delo, ne diše jim norme... drugi pravi, kaj mi tu »baba« komandirala. Veste, imamo tudi ženskega skurpinovodjo, Pajtlterovo Juliko. Da jo vidite! Vredna je za pet Tunekov! Gre, samo če imaš voljo!»

Očeta Vogrina, Lukmanovega Stefeka, Janežičeve Juliko, po domače Pajtlterovo, pa Robiča... vse te je treba še obiskati, zato se ne moremo dalje muditi. Saj tudi njih kliče delo. Zamešati morajo novega betona. Sežemo si v roke... povabijo me, naj jih še kaj pogledam, če ne prej, ko bo v velike kadje tekla sladka novina... Zlodja, kot da bi vedeli, da zelo cenim dobro kapljico! Skoraj sto piščancev, ki čakajo, da bo gotov njihov kurnik, neutrudno »pipika«, pot med žiti, koruzo in krompirjem te pa vodi preko miklavške ceste proti krčevinskemu kotu. Tu sta doma Lukmanov Stefek in sosedja, Pajtlterova Julika.

— A je tu pri Lukmanovih?

— Tu.

— In Stefek?

— Nekje v hlevu je.

Stopiš tja. Vidiš, kako ogleduje in otpava kravo. Presenečeno te pogleda, od kod si se vzel, potem pa ti pove: »Vsak čas... morda opoldne... morda najkasneje ponoči se bo otelila. Tri leta je stara... postavna krava... pa pričakujemo od nje dobrega teleta, ki bo za plemo.«

Greva naprej in si ogledujeva krave: vse po vrsti so breje. Stefek pa pripoveduje: »Liška, stara 4 leta, otelila se bo

čez en mesec; Breza, dve leti, otelila se bo za dva tedna...« Pripoveduje, kako je treba krmiti brejo kravo, kako je treba skrbeti za njo in kako je treba pri porodu pomagati, da bo zdravo... Vidiš, da je Stefek res pravi strokovnjak. Kje pa je Stefek to znanje pridobil? Praksa, tovariš! Že leta dela na tem in zato je prav, da je breja živina v njegovi bilžini, tudi je prav, da je tak človek vodja živinorejske skupine in mlekarški kontrolor.

»Kako pa drugače, Stefek?« ga pobaram.

»Hm«, se nasmehne in pravi: »Saj veste, da gre, začetek pa je tudi pri nas bil tak, kot menda povsod. Tisti, ki so ostali izven zadruge, so rekali, da smo šli v zadrugo samo »hmajubhi«. Klej so nas, češ, da bodo tudi oni morali za nami. Naj kolnejo, meni gre ob taki priliki vedno revmatizem iz nog! Pomilujem ljudi, ki ne vidijo našega razvoja in jim pogled ne seže dalje od nosa!«

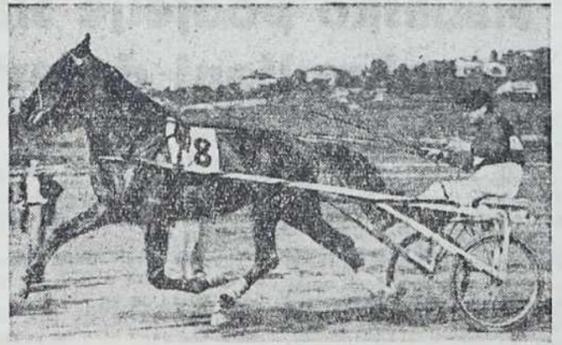
Človek opazi, da ima opravka z razgledanim možakom, zato postane še bolj radoveden. In potem Stefek skromno pove, kar si že slišal, da je obiskoval kmetijsko šolo v Sentjurju. Sicer pa sta bila v tej šoli tudi Ozmec in predsednik zadruge, Gusti Janežič...

»No, kaj pa vaš predsednik? Knjigovodja? Vodstvo zadruge?«

»Morate govoriti z njimi, pa boste videli, da smo združniki lahko samo zadovoljni z njimi. Ti niso znali gospodariti samo na svojem, dobro znajo gospodariti tudi na združnem. Dobro vodijo. Sedaj se koljemo z uvajanjem norm... tudi evidenca je v redu. Tu pogledite — in pokaže mi delovno knjižico: To, kar sem opravil predvčeraj, je že vpisano; za to in to delo, toliko in toliko delovnih dni...«

Vidiš, da je Stefek Lukman zadovoljen in z veliko vero gleda v bodočnost svoje zadruge. Ponudi ti »pijačo«, toda ti moraš naprej. Zdi pa ee ti, da Stefeku ni po volji. Še bi se rad pogovarjal s

Vzroki neuspehom v mobilizaciji delovne sile v okraju Murska Sobota

VELIKE JESENSKE KONJSKE DIRKE na Cvenu pri Ljutomeru bodo v nedeljo 4. septembra 1949 ob 14. uri

Za obiskovalce je v vseh vlakih odobren 50% popust v območju železniške direkcije Ljubljana in Zagreb od 1. do 6. septembra. — Kupljena cela karta bo za brezplačen povratek s potrdilom o obisku na dirkah. —

KLUB ZA KONJSKI SPORT V LJUTOMERU

Dnevno pa kljub temu izdelajo 50 do 60 komadov jopic in puloverjev. Do zdaj še vedno ne delajo po normah, toda v kratkem bodo tudi norme uvedli, da bo med delavkami čutiti pravo socialistično tekmovalnost in bo vidna sposobnost in izurjenost posamezne pletilje. Videti pa je, da se za te delavke sindikalni svet še sploh ni zanimal. Verjetno tega podjetja nima niti v seznamu, saj še vedno nimajo sindikalne podružnice, kljub temu, da jih je dovolj in da obstoja pletilski obrat že četrto leto po osvoboditvi.

Surovine in igle so nam glavna ovira za izpolnjevanje plana. Zato smo poletni plan tudi podvrgli — izpolnili samo 66%. Sicer se v zadnjih mesecih trudimo in smo v juliju mesečni plan presežili za 10%, vendar je to premalo. Krivda pa je tudi v tem, ker se v januarju in maju več tednov sploh ni delalo,« pojasnjuje upravnik. »Če pa bo dovolj surovin, pa bo tudi plan izvršen. Bomo pač malo več delali.«

Do zdaj je opaziti razliko med najboljšimi in najslabšimi delavkami v odstotku produktivnosti dela do 25%. Vendar je potrebno tu upoštevati tudi dobo zaposlitve, saj nekatere delavke delajo že preko deset let v tej podjetni, a nekatere so samo eno leto ali pa nekaj več časa.

Na nasprotnem koncu vasi, je med drevjem zapuščenega parka stara zgradba, podobna gradu, v katerem je nekdo prebival veieposestnik Madzenauer. Tukaj je zdaj okrajna ekonomija, ki je pričela zanemarjeno posestvo obnavljati. V gradnji so hlevi za živino in še posebej svinjaki za 50 do 60 svinj. Tukaj gospodarji za okraj Zrim Jože, ki je še pred kratkim živel v Mačkovcih, kjer je delal na poseti Jula Šermana za polovico prihoda. Tam je delala vsa njegova družina po letu, toda za to svoje delo še ni dobila nobenega plačila. Zdelo dela na ekonomiji in zalaga vse svoje moči v to, da bo napredek čim večji in lepši.

»Delamo komaj nekaj mesecev. Ekonomija obstoja šele nekaj več kot tri mesece. Seveda uspehov ni videti, ker so dela komaj v teku, toda za eno ali dve leti bo tukaj takšno gospodarstvo, da bo lahko vzgled okolišnim. Samo nekaj ni prav Namreč to, da nam

Okrajni ljudski odbor ne plača vseh delavcev in vsled tega mi odhajajo. Za julij jih pet ni bilo plačanih,« pripoveduje Zrim.

Tukaj je res težko delati. Gospodar tega posestva je zapuščaj posestvo in zato je bilo popolnoma zanemarjeno in gospodariti se je moralo pričeti: kot na krčevini. Hlevi so pričeli že razpadati in moralo se je pristopiti k zidav, novih. V pomoč pa so stroji, katere jim je posodila kmetijska zadruga in vestno delo je še največji doprinos za napredek ekonomije.

Tudi Fronta je tukaj dovolj močna. Prosenjakovski sektor je bil med prvimi pri mobilizaciji v godne fronte brigade. Med prvimi je izpolnil plan. Tako bo tudi v mobilizaciji delovne sile, saj se vidijo uspehi že zdaj. »Povedati je potrebno ljudem, kako je prav in kaj imajo od ene ali druge stvari in bo šlo,« mirno zatrjuje tajnik KLO tovariš Kološa. Odkup, kot vse kaže, bo prav tako dobro potekal. Priprave so bile pravočasno izvršene, le mladev še ni končana. Pa je tudi že ob koncu.

Zvečerilo se je Mačev je za ta dan končana. Pa že prihajajo iz vseh strani. Tokrat bo kinopredstava potujočega kinopograničnih edin. Prikažalji bodo naš jugoslovanski film »To ljudstvo bo živelo«. Zopet se sliši smeh in šale. V novem zadrudnem domu se je razvilo novo življenje, kot se razvija v vseh krajih naše Prekmurja, kot se razvija še posebej v Prosenjakovcih novo življenje narodne manjšine. V tem zadrudnem domu bo zaživelo tudi madžarsko izobraževalno-umetniško društvo. Tukaj bo središče vasi in njegovega življenja. Zbirali se bodo frontovci in reševali gospodarska vprašanja. Tukaj bodo poslušali radiooddaje, imeli bodo čitalnice in knjižnice in spoznavali bodo življenje, ki je za mejami njihovega KLO-ja.

Posteno in primerno odgovarja madžarska manjšina v Prosenjakovcih onim, ki razpredajo mreže laži in klevet v svetu kot bodikave žice po svoji meji, pa so kljub temu radovedni, kaj se dogaja v novi Jugoslaviji in kako živi narodna manjšina.

misije za premeščanje poleg uprave samo predsednik sindikata, a delavke, ki bi same mnogo pravilneje rešile vprašanje premeštitev, so bile izločene. Zaradi tega se je zgodilo, da je prišlo do negotovanja med delavstvom in so pričele krožiti med ljudstvom različne reakcionarne parole, ki so jih seveda širili sovražniški ljudske oblasti, uporabljajoč primer nepravilnega dela v tovarni. Po iniciativi oblasti je bila nato izbrana nova komisija izključno samo iz vrst delavk in ta je ugotovila 63 napak in nepravilnosti, kar znaša v odstotkih od števila premeščenih 30 odst. Tako so bile izbrane za premeštitev žene v visoki nosečnosti, žene s 5 do 8 otroki, bolne in podobne. Seveda je nova komisija te nepravilnosti odpravila, vendar bi bilo mnogo boljše in prav, da je za pravilno izvedbo te naloge pravočasno poskrbela sindikalna podružnica, a še bolj prav bi bilo, da bi skrbela za to partijska celica.

Podoben primer se je zgodil tudi pri Gozdnem gospodarstvu v Murski Soboti, ki je predložilo Odseku za delo spisek ljudi iz svojega gospodar-

stva za premeštitev. Odsek za delo pa je po tem, ko je skliceval te ljudi, ugotovil, da ti že več mesecev niso v delovnem odnosu in da so že zaposleni v raznih tovarnah in podjetjih širom Slovenije.

Primeri nebudnosti so torej zelo različni in vsi ti kažejo vzroke neuspehom v mobilizaciji delovne sile. Tako se je na primer zgodilo v Fokovcih, da se je ob priliki popisa delovne sile prijavilo pri Horvatič Dezideru, da šteje družina vsega pet članov, ko pa je bilo potrebno prijaviti število članov družine v času odkupa, pa je bilo v isti družini naenkrat 12 članov.

Vsi ti primeri privedejo do nujnega sklepa, da je potrebno za uspešno mobilizaciji delovne sile v mursko-soboškem okraju predvsem utrditi frontne odbore na vasi, dvigniti avtoriteto organov ljudske oblasti na vasi in pritegniti k mobilizaciji široke množice in ne kot se je zgodilo v Kukačih, da je vprašanje mobilizacije delovne sile v vasi reševal predsednik KLO sam, kljub temu, da je trikrat sklical člane odbora in se ti niso odzvali.

Madžarska narodna manjšina v Prosenjakovcih prispeva h graditvi socialistične države

Med vavovitim grčevjem leži vas Prosenjakovci. Po položnih pobočjih so zasajeni sadovnjaki in še višje se razprostirajo gozdovi. S pobočja na pobočje se lepo vidi med sadovnjaki in gozdovi pisane krpe njiv. Lepo se vidi vas in gradilišče Mlekoprometa in na nasprotnem pobočju stolp z razvito zastavo. Tisti stolp so pred dnevi postavili madžarski granicarji iz olupljenih hlobov. Po vrhu hriba teče meja in tik meje je grozeče nasršena bodeča žica. Ta žica je bila potegnjena vzdolž meje še pred nedavnim. Informersolucija jo je zahtevala. Ta žica brani laž in klevete pred resnico. Madžari so postali radovedni, ali je res tako v Jugoslaviji, kot o njej govorijo tisti v Budimpešti in so jeli prihajati v Jugoslavijo. Pripovedovali so nam resnico o Madžarski, ki se ne ujema z »resnico«, katero sišimo preko Košut-radia, in izražali veselje, da lahko pomagajo graditi socializem v državi, katere jim je bila vedno svetel vzgled. Tako nam je povedal tudi Andraž, ki zdaj dela v čevlarski delavnici mestnega podjetja v Murski Soboti, tako so nam povedali mnogi od tistih, ki so prišli iskat zaposlitve v Jugoslavijo ali pa so prebežali pred terorjem.

»Radovedni so, kako je pri nas?« se smeje granicar. »S tega stolpa lahko vidijo, kako pri nas gradimo, kako ustvarjamo. Pa to je samo za vojake, civilnim osebam, svojim kmetom, ki imajo svojo posest na naši strani, ne dovoljujejo priti v Jugoslavijo po svojo last. Naši kmetje pa smejo po svoje pridelke le preko Hodoša, čeprav imajo takoj za žico svoje njive.«

V Prosenjakovcih pa vre in kipi od radostnega delovnega poleta. Te dni je za kmete praznik Praznik poletja — v vasi je mlatinica in ropotanje se meša s petjem in smehom ter šalami, a vmes, od časa do časa odmeva zategli žvižg. Sonce je nekje sredi svoje dnevne poti in preliva svetlobo preko polj in gozdov. V krošnjah sadovnjakov pa se

vsi sončni sončno smehljajo rdeči dozoreli in dozorevaajoči sadeži.

Malo slovenskih besed je slišati tod. Tukaj biva madžarska narodna manjšina, zato se slišijo le madžarski pogovori. Tukaj so pred nekaj tedni dozdali zadrudni dom. Tukaj je krajevni ljudski odbor postavil garaže za avtoBUS, zdaj gradijo Mlekopromet, da bo sirarna, ki dnevno proizvađa do 80 kg sira in včasih še več lahko v prostornih in primernih prostorih zvišala proizvodnjo.

Za zadrudnim domom se vije med hišami in sadovnjaki potok. Nedaleč od zadrudnega doma stoji poslopje, ki se že od daleč razlikuje od vseh vaških zgradb. Na tem poslopiju je z velikimi črkami izpisala roka rdečearmeje, geslo Rdeče armade. V tej zgradbi so meli rdečearmejci v prvih tednih po osvoboditvi ambulanto in bolnico. Prej je bila tukaj pletarna in po nacionalizaciji je tukaj zopet pletarna. To je pletarna krajevnega ljudskega odbora in zaposluje sedemnajet delavk. Ta pletarna razpolaga z malo elektrocentralo, ki oskrbuje obrat z dovoljno količino toka. Tukaj prav tako, kot povsod pri nas delajo po planu in za plan. Trudijo se in znižali so polno lastno ceno za 1%. Zdaj jim primanjkuje surovin, katere so dobival po večini iz voza, toda delo še vedno nemoteno poteka. Zdaj uporabljajo poleg male količine surovin, s katero se razpolagajo, samo odpadke, ki so se kopičili v skladišču več let.

Iz tega sicer ne bo tako kvalitetna roba, vendar bo zadovoljiva in jo bomo razpečavali v glavnem na domačem trgu. Prej pa smo jo pošiljali v glavnem v Srbijo in na Hrvaško,« pripoveduje upravnik.

Tukaj izdelujejo v glavnem puloverje in jopice ter razpolagajo že z lepim številom strojev. Vendar jim za pletilne stroje primanjkuje pletilnih igel.

»Delam isto in enako, kakor moji zadrudniki v skupini. Skupinovodja mora iti z dobrim vzgledom naprej. Poleg tega pa imam še sitnosti z brigadnim delom, to sicer že lepo napreduje, toda sedaj spet norme. V vinogradništvu so že povsod vpeljane norme, za poljedelska dela pa smo jih šele pred kratkim postavili in jih postopoma uvajamo, kakor se nam vrstijo opravila. Pred kratkim so prišli v zadrugo novi zadrudniki, ki so jim še skupinsko delo, pa tudi norme, tuje. Treba jih je seznaniti s tem in marsikateremu znova in znova dopovedovati. Marsikateremu se še zdi »krivoo«, da ni več »gazda« — pri teh novih! Ne razume, da je »gazda« v družbi, ki gradi socializem, lahko le prazna beseda. Večina jih že ve, da je to naše, da delamo zase. Zdaj jim je pa še treba dopovedati, da so norme zato dobre, da nihče ne bo odmakal rok od dela. Težko bo še mrti, toda težav se ni treba ustrašiti!«

Po lepo urejenem dvorišču in skozi sadovnjak odhajajo z Julkinimi, Štefekovimi, Ozmečovimi, Tunekovimi in spet Štefekovimi besedami v mislih k vodstvu zadruga Srečavaš ljudi, ki prihajajo od Miklavža, kjer so imeli prvi zadrudni pogreb. Umrla je prva zadrudnica Rakuševa Dora iz Rojsa, v zaslužnih sedemdesetih letih. Pogreb so opravili na zadrudne stroške, številni zadrudniki pa so se od nje poslovili. Mislili so sicer, da bodo prej, kakor kak pogreb, služili zadrudno ohcet, toda naneslo je drugače...

»Kmečko obdelovalna zadruga, Krčevina, Miklavž pri Ormožu«. Vstopim v magazin obdelovalne zadruga. Nekaj ljudi čeblija in ženske niso zadovoljne. Povprašam po nevolji...

»Oh, poglejte. Te prismode iz okrajnega magazina so poslane za skoraj sto žensk petdeset enakih, pa čisto enakih naglavnih robcev. Saj se ne bomo uniformirale!«

Prav imajo ženske. Ali v Ljutomeru ne vedo, da že to »ni lepo«, če imata dve ženski v isti vasi nekaj enakega...! To pa je ponos Prlekij, ki ga, je treba poznati! Magazin je drugače dobro založen, samo »striglovo« nimajo. S čim pa naj česejo krave?

Knjigovodja Robič, resen in razgledan možakar, tolaži ženske, jezi pa se na okrajni magazin, kjer mu niso hoteli, kljub njegovi želji, sestaviti bolj pisane kontingente. Pozneje pride še predsednik, moč srednjih let, toliko čistlan predsednik Gustil.

Ko jima povem, da sem si že precej zadrudnega gospodarstva ogledal in prošim še za nekatera pojasnila, mi rada ustrežeta. Povesta, da so se zadrudniki odločili za drugačno življenje od dosejanega, zato pa so tudi pripravljene premagati vse težave, ki bi se pojavljale. In prav začetek je vedno najtežji. Predvsem ni lahko spremeniti starega načina v mišljenju ljudi. Prosim: večraj je kosil svoje, danes kosil našel. V tem je ta stvar! Vodstvo zadruga je tudi pravilno vedelo, da je treba ljudi razbremeniti pri domačem delu. Zato so koncentrirali živino. Konjev zaenkrat ne bodo koncentrirali, ker je zemljišče zadruga — okrog 350 ha — raztreseno v šestih krajih. V krčevinski zadrugi so tudi pravilno računali na to, da bodo imeli težave pri organizaciji dela v brigadah, dokler bo imelo vsako gospodarstvo delo in skrb okrog živine. Toda tudi takrat, ko so že koncentrirali živino in ustvarili dve brigadi — eno vinogradniško s štirimi skupinami in eno poljedelsko s štirimi skupinami — so bile še težave zaradi nerazumevanja nekaterih zadrudnikov. Podgorelčeva Ana, na primer, ki je sicer pridna in skrbna zadrudnica, je menila, da morajo skupine opraviti delo najprej »na njenem«. »Pri meni je sila, zato moje najprej!« Meje še motijo dober čas ljudi. Ko pa se dviga disciplina in skupine opravljajo redno določeno delo, ko vidijo, da krmo razdelijo

in vzijo sladko seno tja, kjer imajo krave, kisto krmo pa tja, kjer so konji, vsak zadrudnik pa dobi za kravo na ohišnici dovoljno količino krme, ko vidijo, da dobi vsak zadrudnik pripadajočo količino belih žit in ko se tudi rž in pšenica ne vozita k vsakemu domov — potem počasi ne gledajo več na meje, ne stremijo za tem, da bi se opravilo »na mojem«. Vsi doumevajo, da je treba pokosti ali požeti najprej jisto, kar je najprej dozorelo.

Predsednik in knjigovodja pravita, da je za hitro koncentracijo živine potrebno tudi hitro in pravilno porazdeliti in organizirati delo. Brigadne skupine so ustvarili tam, kjer zadrudniki v skupinah živijo: na Brebrovniku, Rojsu, Vinskem vrhu, Kajžarju, Krčevini in Vukomerju. Tako zadrudniki ne izgubljajo preveč časa.

— Z normami ste imeli težave!
— V začetku. Začetek je težek. Najprej smo uvedli norme v vinogradništvu, kjer smo se lahko poslužili skušenj pri sosednjih Vinozah. S tem je imel precej posla brigadir Vinko Fajfar, ki je bil na tečajih v Podvinu in Radovljici. Ko so se tu norme obnesle in so bili delovni zadrudniki zadovoljni z njimi, saj so jih sami sprejemali in odobrvali, vedeli pa so tudi, da bo oni, ki bo več delal, več dobil, smo začeli uvajati postopoma norme tudi v poljedelstvu, travništvu, sadjarstvu itd. In delo je šlo vedno bolj zavidljivo naprej...

— Kdo pa so vaši najboljši zadrudniki?

Predsednik in knjigovodja sta se spogledala in začela naštevati. Preveč zadrudnikov sta hotela pohvaliti. Toda...

— Najboljše, prosim!

— Ozmeč, Lukman Ivan, Lukman Stefan. Pri konjih in pospravljanju krme je bila najboljša vukomerska skupina, ki jo vodi oče Vogrin. Med posamezniki kosci pa se je najbolje odrezal Lukman Ivan iz skupine Vinski vrh, ki je vedel, da je dobra skrb za stroj polovica uspe-

ha, zato je dosegel v košnji tudi najboljši uspeh. V redu so pravili tudi žetev in začelo se bo oranje. Sedaj je tu čas, ko bodo lahko arondirali posamezne parcele in zasejali posamezne kulture na večjih površinah. Imajo lepo število strojev, nekaj jim je odstopila tudi vinogradniška zadruga »Železne dveri«.

— Kaj pa evidenca?

— Ta je na tekočem. Pravočasno se vpisujejo zadrudnikom v delovne knjižice opravljeni delovni dnevi. S tem opravimo že sproti vsako nejasnost ali dvome, če je delo zadrudnika pravilno ocenjeno in če bo zanj dobil primerno plačilo.

Prav je tako. S tem se dviga zavest zadrudnikov in zaupanje v zadrudno vodstvo.

Prišleč takoj uvidi, da so v krčevinski kmečko obdelovalni zadrugi pravilno in hitro uvideli, kaj je treba ukreniti, da bo delo pravilno teklo. Postopoma so odpravljali ovire, ki so se iz dnova v dan pojavljale, začeli so borbo sedanjosti s predsodki preteklosti. Vedeli so, da je treba zadrugo organizacijsko in gospodarsko utrditi, kajti takrat šele bo rastle zaupanje do nje tudi pri kmetih, ki so še ostali izven zadruga.

Vabijo te še. Treba je priti tudi takrat, ko bodo lahko povedali: Na hektar smo pridelali toliko in toliko pšenice, rži; toliko in toliko koruze, krompirja; toliko in toliko dobrega vina prleških gorci... Res, treba bo priti!

Človek odhaja z zavestjo, da se ti ljudje ne bojijo prihodnosti. Preteklost je bila preveč črna Tema se je razlezla že po vsej Prlekiji. Na vinskih vrhovih, Kajžarju, Miklavžu, Pavlovskem vrhu pa tu pa tam že mežika v dolino svetloba prižganih luči... Kmalu, za dober mesec ali dva, pa bodo tudi v jeseanskem soncu vriskali brači in pospravljali svoj najdragocenejši pridelek: sladko grozdje. Potem bodo klopotci utihnili za nekaj časa. Samo življenje, življenje novih ljudi bo teklo z neugnano silo naprej...

tabo. Pokaže ti k Pajtlerovi Juliki in se obrne proti domu... ti pa imaš vedno tak občutek, da ti bo Stefek vsak čas prišel povedati: »Seka se je prav zdaj otečila. Pridite pogledat!«

Koča Pajtlerove Julike je zaprta. Morda je ni doma. Spodaj v visoki koruzi zagledaš žensko postavo. »Aha, tam bole pomislil in kreneti tja. Zmotil si se.

»Mati, ali bi ne vedeli povedati, kje bom našel Pajtlerovo Juliko?«

— Hčerko? Juuulika... pridi gor!

Dan je bil cmerav in ni kazalo, da bi šli zadrudniki na polja, zato je Julika delala na ohišnici.

»Ali imate veliko ohišnico?«

»Nekaj manj kot hektar. V ostalem ima 58 družin samo 38 hektarov ohišnic. Mnogi je nečejo: Kaj bom šel za to skrbel, rekó. Nekateri pa le toliko, da je za največjo silo. No, če bo tako ostalo, bo morala zadruga skrbeti za zelenjavo.«

»Julika, vi ste skupinovodja tretje skupine poljedelske brigade, ne? Pa mi kaj povejte o svojem delu.«

Zdi se mi, kot da bi Julika malce zardela. Podzavestno je prišla za knjigo, ki je bila pred njo na mizi in jo mečkala. Ko sem ji povedal, da je to samo razveselivo dejstvo, da je tudi žena na takem važnem položaju v zadrugi, se je nasmehnila in opogumila.

»To je že res dobro, da imamo tudi me ženske kako besedo, toda marsikaj moški zagodrnja: »Kaj bo baba komandirala...«

»Jaz pa sem opazil, da so prav zadovoljni,« sem ji dejal.

»No, eni že, drugi pa ne... predvsem nezadrudniki smatrajo, da imajo pravico o tem govoriti... Veste, tu v Krčevinskem kotu nas je pet družin v zadrugi, osem pa ne. In tako v tem pogledu borba ni enaka, toda mi smo močnejši, ker smo enotni.«

»Julika, kaj pa vi delate kot skupinovodja?«

Malce me je začudeno pogledala, češ: kaj misli, da nič ne delam?

Slatinsko podjetje Slatina Radenci - pohvaljeni delovni kolektiv

Za dosežene uspehe v izvrševanju planskih nalog v 1. polletju 1949 je dobilo slatinsko podjetje Slatina Radenci pohvalno diploma glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije. Priobčamo reportažo o delu tega kolektiva.

»Dnevna produkcija je 13.500 do 14.000 steklenic,« mi je s ponosom dejal obratovodja Slatinskega podjetja, ko sva stopala po stopnicah v klet v dolgem hodniku, ki vodi pod zemljo naravnost k izviru mineralne vode, se čuje le žvenket steklenic, šumenje vode in ropanje tekočih trakov. Tekoči trak, ki vodi od vrelca do dvigala, deli veliko klet na dva dela. Na eni strani je čistilnica steklenic, na drugi pa klet v pravem pomenu besede. Oglejmo si najprej čistilnico steklenic!

Kako čistijo steklenice?

Dvigalo, ki dviga polne steklenice iz kleti v skladišče spušča po drugi stran umazane steklenice, ki so prišle od potrošnikov v čistilnico. Delo v čistilnici je mehanizirano. Delavce steklenice le predejavajo iz enega stroja v drugega. Najprej se steklenice očistijo s solno kislino, ki steklenico očisti soli, ki se je nabrala v notranosti. Nato gre do steklenice v veliki kovinski valj, ki je do polovice potopljen v kotel z vročo vodo. Valj se vrtil počasi, tako da napravi en obrat v 20 minutah. V tem času se odmoči etiketa in se eventualna umazanija omeha. Od tu pridejo steklenice med ščetke, k jih temeljito očistijo zunaj in znotraj. Čiste steklenice potujejo zdaj v drugi valj, ki je potopljen v klorirano vodo, ki v teku dvajsetih minut steklenico temeljito razkuži. Steklenice so sedaj pripravljene za polnjenje ter potujejo po tekočem traku k izviru.

950 steklenic na uro

Pri izviru slatine je zaposlenih pet oseb. Delo gre hitro od rok. Prazne steklenice prihajajo, polne odhajajo, delo pri izviru ne sme počivati. Tu vidimo cev, ki prihaja od izvira. V njo je vdanih osem pip. To niso navadne pipe. Vsaka od njih je podaljšana z dolgo cevko, na katero je treba steklenico nataktni. Pipam strezeta dve dekletki. Z naglico pristavljata prazne steklenice k pipam ter postavljata polne na mizo, kjer tretja delavka kontrolira višino vode v steklenicah. Voda mora biti 20 mm pod zamaškom, sicer zamašek ne drži. Zdj se steklenice začetno. Delo pri tem stroju, ki je na roko, opravlja tovariš Peta delavka podaja zamaške v stroj in postavlja polne steklenice na tekoči trak.

V eni uri se tako napolni 950 steklenic! Ze številka sama dovolj jasno pove, s kakšno hitrostjo, pa tudi s kakšnim elanom delajo ljudje pri izviru.

V kleti je 200.000 polnih steklenic

S tekočim trakom se pomikajo steklenice v klet. Tu se zlagajo s police tako, da leže, kajti zamašek mora biti vedno moker. »Če bi steklenice stale pokončno, bi se zamašek osušil in ogljikov dvokis bi imel priložnost, da mi razlaga prijazen obratovodja. »To pa se ne sme zgoditi. Steklenice morajo ležati v kleti 12—14 dni, da se voda uleži in da se razkroji ogljikova kislina. Ker že nameravate te stvari popisati, ne pozabite pripomniti, da čista slatina ne odgovarja. Slatina mora biti motna, kajti to je znak, da se je voda uležala.« Velika klet je polna polic in te so polne slatinskih steklenic. Venomer prihajajo nove steklenice od izvira, istočasno pa odhajajo že uležane v skladišče, kjer se pripravijo za transport.

Na poučni ekskurziji

(Nadaljevanje)

Zjutraj smo se zopet zbrali. Namenili smo se na polja. Ogledati smo si hoteli zadržno posest. Zadržniki so sli z nami. Na sprednjem vozu je palopala zastava. Sivo je bilo. Namenili smo se skozi vas, ki je bila dolga 8 km. Od vasi pa so polja oddaljena še dva kilometra. Na prostranih njivah so bile posejane sončnice, konoplja, koruza in ostale kulture. Knjigovodja nam je pričel pojasnjevati, kako delajo in kakšna je velika tovarna za predelavo konoplje. ...

O vsem so govorili zadržniki »naše« in zdelo se nam je, kot da sploh ne vedo za besedo — moje. Tako govorijo o zadrži, o tovarni za predelavo konoplje in — o vsem. Vidi se tu zadržna misel; želja koristiti skupnosti in delovnemu ljudstvu dati kar se da več. Med pogovorom smo naenkrat opazili prostrana žitna polja. Predsednik zadrže se je oglasil: »To so naše žitarice. Devetdeset hektarov jih je posejanih v tem kraju. Hektarski donos teh žit je 22 q.« so ponosno zvenele besede. Marsikaj bi si še ogledali. Toda čas je hitro mineval in morali smo nazaj. Pred vasjo so bile zopet njive. Predsednik nas je opozoril nanje. To so bile ohišnice zadržnikov. Pogledali smo si tudi »putstare«. Zanimalo nas je, kakšne uspehe žanje zadruga v živinoreji in vrtnarstvu, ki je namenjeno potrebam zadrže. Za svinje in ostalo živino so postavili lepe nove hleve in zadržniki so ponosni na lepo rejeno živino.

Čas je potekel in morali smo po planu ekskurzije naprej.

Od močno se razvijajočega mesta Novoga Sada smo se peljali proti Bački. Pogled usmerjamo na letalsko vežbališče

»Danes imamo v kleti 200.000 polnih in 70.000 praznih steklenic. Steklenic imamo tri vrste: litrske, politrske in štirinajstdesetinske, ki sona jbolj običajne. Steklenice nam dobavlja steklarna v Hrastniku, zamaške pa dobivamo iz Ljubljane.«

Tovariš obratovodja pripoveduje, da delajo v obratu v dveh izmenah, in sicer od 5 do 13. in od 13 do 21. ure. Vrelec dela tako 16 ur na dan, osem ur pa mora počivati. Med pogovorom pa prideva v skladišče.

V skladišču

Tudi v skladišču je prav živahno. Polne steklenice, ki prihajajo po dvigalu iz kleti, tu najprej pregledajo, nato pa polagajo v zaboje med slamo. Dela je mnogo, saj je izvoz enak dnevni produkciji. V posebnem delu skladišča sta zaposlena dva delavca s popraviljanjem starih in izdelovanjem novih zabojev. Les za zaboje prihaja iz tovarne

Na gradilišču zadržnega doma Tišina-Tropovci je delo zopet v toku

Na gradbišču zadržnega doma v Tišini je spet vse živo. Gradilišče, ki od lanskega leta, ko so postavili temelje, letos do avgusta ni napredovalo, nudi sedaj popolnoma drugo sliko.

Pred kratkim so začeli z delom zidarji. Pod vodstvom zidarskega mojstratov. Ovčeka je delo v dno napredovalo. Tov. Ovček z zadovoljstvom pogleduje bodoči zadržni dom in pravi: »Če bo delo šlo tako naprej, bomo zadržni dom kmalu spravili pod streho. Le poprijeti moramo vsi in uspeh bo kmalu viden. Ne smemo zaostati za Gradščem, čeprav so oni že aprila pričeli z delom.« Pa se oglašja tudi miličnik, ki je prišel pogledat kako delo na gradilišču napreduje: »Saj bomo tudi mi pomagali. Sicer smo že tudi do sedaj tu in tam kaj naredili, sedaj pa bomo še več!« Pa tudi vaščani ne zaostajajo za njimi. Delajo po normah. Malo je takih, ki svojih norm ne dosežejo, zato pa je več tistih, ki norme presegajo. Dela na gradilišču se udeležujejo skoraj vsi vaščani, in neredko je med njimi opaziti starčke, ki že komaj hodijo, pa vendar delajo. Če jih kdo vpraša zakaj delajo, bo vsak odgovoril: »Saj vendar gradimo zadržni dom, ki bo dom nas vseh. Zato moramo tudi vsi delati!« Zelo redko pa je videti na gradilišču mladino. Res je, da je skoraj vsa zaposlena po tovarnah in v drugih službah, vendar bi v prostem času marsikaj lahko naredila. Saj je ravno mladina tista, katere naloga je, da čim več dopnese k izgradnji naše domovine, k izgradnji lepše in boljše bodočnosti.

Kaj bo zadržni dom za našega kmetat? Vse mu bo. Vir kulture, napredka, pa tud. razvedrila. Zadržni dom v Tišini bo vse to nudil svojim vaščanom. V veliki dvorani bodo lahko gledali igralske skupne, v čitalnici jim bodo na razpolago strokovne, poučne in znanstvene knjige in dnevno bodo lahko poslušali novice in tudi dobro glasbo, katero jim bo nudil radio. V zadržnem domu bo tudi trgovina, ki bo lahko zadostila vsem njihovim potrebam... Skratka, zadržni dom jim bo nudil vse, kar je današnjemu človeku potrebno.

In ravno zato bodo dali vaščani vse svoje sile, da bo zadržni dom čimprej zgrajen. Zadržni dom v Tišini bo že okrog 15. septembra v glavnem gotov in kmalu za tem ga bodo popolnoma dovršili.

že zrezan, tako da ga je treba samo še zbiti in zaboj je gotov.

Delo v skladišču je najteže, toda delavci ga z veseljem in zavestjo opravljajo. To potrjuje tudi dejstvo, da so vsi, štirje udarniki, ki jih podjetje ima, zaposleni prav v skladišču.

★

Z veseljem srcem sem zapustil to podjetje. To so ljudje, ki nam bodo resnično pomagali zgraditi socializem. To so ljudje, ki ne klonajo in ne bodo klonili pod nobenimi težavami, pa če bo še tako težko. Radenska slatina, ta svetovno znana mineralna voda, pa bo raznesla uspehe tega kolektiva širom naše domovine ter dokazala vsemu svetu, da pobijamo pri nas laži z — zvašano produkcijo.

—ZM—

(V prihodnji številki bomo priobčili reportažo o življenju in delu kolektiva izven podjetja in o njegovem trudu za doseganje vedno večjih uspehov.)

V Gradšču delo boljše in hitreje napreduje

Ko so začeli v Tišini graditi zadržni dom, so vaščani Gradšča rekli: »Tudi mi moramo imeti svoj zadržni dom!« Pristopil, so k delu in v jeseni leta 1948 postavili temelje. Letos so že takoj aprila nadaljevali z delom. Prišli so zidarji in začeli z zidanjem. Pr. delu so jim pomagali skoraj vsi vaščani. Le nekateri so se izgovarjali, da nimajo časa, vendar so tudi tisti kaj kmalu zprevideli, da bo postavitve zadržnega doma le njim v korist, zato so tudi oni poprijeli za delo. Uspehi so bili kmalu vidni. Že čez par dni bo prvo nadstropje doma zgrajeno in koncem septembra bo zadržni dom v surovem stanju dograjen. Sedaj je sicer delo nekoliko zastalo in to zaradi težve in mlačve, zato pa bodo v bodoče tem bolj poprijeli za delo in dom v določenem roku dogradili. Med vaščani so tudi nekateri, ki posebno dosti doprinesejo s svojim delom za čim prejšnjo zgraditev zadržnega doma. To sta predvsem mala kmeta Stefan Obal in Alož Varga, ki vse svoje proste ure prebijeta na gradilišču. Tov. Kumin zadovoljno pripoveduje: »Naši kmetje že komaj čakajo, da bo zadržni dom gotov. Prav vs. vedo, da bo zanje pomnil dom nekaj, kaj do sedaj še niso imeli. Kje smo pa mi lahko prišli do tega, da bi imeli čitalnico, dvorano za nastope, radio? Vaška gostilna je bila edina, kjer smo se shajali, a od tega ni imel nihče nobene koristi. Sedaj pa bo vse drugače. Naši kmetje se bodo seznanili z novim življenjem, ki jim bo nudilo kulturo in napredok. Opustili bodo stari način življenja, ki se je vrtil le okrog domače hiše in domače vas, in živeli tako kot mora živeti vsak človek v napredni, socialistični državi.«

In prav v vseh vaseh našega Prekmurja mislijo tako, zato dajo vse svoje sile za izgradnjo zadržnih domov, za razvoj zadržništva, katero bo privedlo do boljšega in lepšega življenja na vasi.

—gi—

Dopisujte v „Ljudski glas“

zirajo zemljo po strukturi in redilnih poljedelskih strojev itd. Ker se dožene na poizkusnih poljih, se omasovi pri kmetih-zadržnikih. Za povečanje plodnosti zemlje pride poleg hlevskega gnoja v poštev še posebno zeleno gnojenje. Preizkušajo razne dušik zbirajoče rastline, ki dajo še veliko zelene mase; ta da v zemlji po razpadu obilo humusa, ki je glavni nosilec rodovitnosti zemlje. Videli smo na poskusni parceli čez 2 m visoko metuljnico (melotus alba) z drobnimi belimi cveti. To rastlino se mora poprej pokositi, zrezati na 20—30 cm dolgo in jo šele nato podorjemo.

Poskusna postaja dela danes s polno paro, ker je lahko po osvoboditvi z vsem nadaljevala, ker se je material očeval. Na poskusnih poljih, na manjših parcelah, smo si ogledali čez tristo vrst pšenice iz vsega sveta; poleg raznih evropskih vrst so rastle japonske, ameriške in druge sorte. Na večji parceli je zorila fakultativna novosadska pšenica številka 1439. Ta pšenica se lahko seje spomladi ali jeseni. Posebno pride v poštev tam, kjer so klimatske prilike večjih zelo neugodne. Za vzgojo novih žitnih sort, n. pr. pšeničnih sort, se poslužujejo križanja raznih sort pšenice. Po večjih letih natančnega in vztrajnega dela pridejo iz mnogih plemen končno do nove žitne sorte. Sem nove sorte je potrebno še razmnožiti, da ga lahko dajo poljedelcu v uporabo. Vsako novo sorto pšenice je potrebno primerjati glede rodovitnosti, hektarskega donosa, odpornosti proti boleznim, mrazu, suši, z neko dobro stalno sorto. Če jo ta nova sorta presega, so semenogojci dosegli svoj namen.

Poseben oddelek polj je za študij agrotehničnih mer, kako naj doženejo najboljše načine obdelovanja polj, kako

Cepivo BCG - sredstvo v borbi proti tuberkulozi

Tudi v soboškem okraju se uspešno vrši BCG akcija

Eden od perečih problemov našega zdravstva je borba proti tuberkulozi, ki se je kot socialna bolezen zajela globoko v naše ljudstvo. To ni čudno, saj so naši ljudje v stari Jugoslaviji, posebno pa med okupacijo, živeli v neznošnih socialnih prilikah. Resničnost enačbe:

nepopoljne socialne prilike + bacil tuberkuloze = tuberkuloza

se je pokazala v vsej strahovitosti. Stara Jugoslavija je bila v procentu umrlivosti za tuberkulozo prva med srednjeevropskimi državami! Se dandanes imamo v Jugoslaviji 50.000 odratih tuberkuloz! V borbi, da bi na kakršen koli način zaustavila širjenje tuberkuloze, jo omilila in po obsegu zmanjšala, se je ljuska oblast oprijela BCG-akcije.

Moderna medicina že dolgo ni več zadovoljna s tem, da zdravi one, ki so že oboleli — saj pravi pregovor, da je po toči zvoniti prepozno. Že davno je poizkušala nekatere najhujše bolezni zatreti že v kali, preden se razvijejo. Oprijela se je zaščitnega cepljenja: v človeka se vbrizgajo oslabljeni bacili, povzročitelji dotične bolezni, človeško telo jih oslabljene premaga ter se v tej borbi okrepi in utrdi za eventualno novo borbo z isto boleznijo. Tako je že pred 200 leti nastalo cepivo proti črnim kuzam, ki je popolnoma preprečilo razvoj tej strahovni bolezni. Nastala so zaščitna cepiva proti mnogim nalezljivim boleznim: proti tifusu, pegavici, davici in drugim. Isteja zaščitnega cepljenja je še vedno moderna in Francoz Calmette je prišel v Parizu na misel, da bi slično, kot cepimo proti tifusu, davici in drugim nalezljivim boleznim, cepili zaščitno tudi proti tuberkulozi. Lotil se je velikega dela in po osemnajstih letih nenehnega dela, opazovanja in preizkušanja se je rodilo cepivo BCG. Ko je dogradil, da cepivo ni škodljivo za človeka, je leta 1924 začel cepiti z njim v Parizu. Naslednja leta je začel cepiti z njim v večjem obsegu. Od leta 1928 se uporablja cepivo na Danskem in uspehi so pripravili zdravnike do tega, da so pričeli z množičnim cepljenjem. Od leta 1940 se poslužujejo množičnega cepljenja za vse evropske države.

Pod vplivom teh dejstev se je tudi naša zdravstvena oblast odločila, da vpelje obvezno množično cepljenje za mladino od 1. do 18. leta po predhodni probi na okuženje s tuberkulozo. Odlok je izšel že lani in se je že lani začel izvajati v praksi. Naša zdravstvena oblast se je odločila za to akcijo v trdnem prepričanju, da je to danes edina uspešna borba proti tuberkulozi, ki jo doslej poznamo. Odločila se je kljub ogromnim izdatkom, ki so s to akcijo v zvezi, saj dobivamo cepivo in ves ostali material direktno iz Danske s transportnim avionom, kajti cepivo je uporabno le 14 dni. Ker pa moramo cepiti vsa država, si lahko mislite ogromne denarne izdatke. Material dobivamo iz Danske zato, ker imajo Dani v cerljenju z BCG že največ izkušenj in je njihovo cepivo, preizkušeno na milijonih, popolnoma sigurno in uspešno.

Pri nas v Prekmurju so to akcijo zakasnele epidemije ošpic, ki so preprečile možnost cepljenja. Prva BCG akcija se je začela pri nas v drugi polovici aprila t. l. in tedaj je bila cepljena vsa šolska mladina Murske Sobotne in večjih krajev. Druga akcija pa se je začela 22. avgusta. Doslej so že bili cepljeni vsi otroci od 1. do 18. leta v dolnjem Prekmurju, v začetku septembra pa se bo akcija nadaljevala po križevskem in gornjelenčavskem zdravstvenem okolišju. Akcija zelo dobro uspeva, kajti na-

si ljudje razumejo važnost te akcije ter se približno 80 odstotno odzivajo cepljenju. Tako je bilo doslej cepljenih preko 7050 oseb.

Kako poteka cepljenje? Kot rečeno, cepijo ekipe, ki jih je organiziral danski Rdeči križ, vsa mladino od 1. do 18. leta. Mladino cepijo zato, ker ostanejo mladi organizmi relativno dolgo očuvani pred infekcijo s TBC-bacilom. Toda mlado telo bo prej ali slej prišlo v stik z bacili tuberkuloze in za ta trenutek je treba mladino utrditi v toliki meri, da bo okužbo lahko prenesla. Najprej je treba ugotoviti, ali je mlado telo že prišlo kdaj v stik z bacili TBC, kajti v primeru, da se je to že zgodilo, je telo že dovolj odporno proti tej bolezni in ni potrebno cepivo. To se ugotovi s tuberkulinsko reakcijo. Mladino od 14. do 18. leta pa je treba poizkusno cepiti. Ako se pojavi čez dan po cepljenju na dotičnem mestu rdeča lisca, na mestu obliža pa mehurčki, je to znak, da ima telo dovolj odpornosti proti tuberkulozi in cepljenje z BCG ni potrebno. V nasprotnem slučaju je treba dotičnega cepiti z BCG-cepivom. Vsak, ki je bil cepljen, dobi potrdilo o cepljenju, ki ga mora skrbno čuvati. Ekipe pa imajo o vsakem posamezniku kartotečno listo, ki jo bodo po končani akciji poslale Rdečemu križu. Pri izpisovanju teh kartotek pomaga ekipam pridno soboška mladina.

Tako poteka pri nas BCG-akcija, ki nam daje prvo upanje, da bo naše ljudstvo vendar enkrat rešeno te strašne socialne bolezni.

Fizkultura

SD Ljutomer : Sindikalna reprezentanca M. Sobota 5:3 (1:3)

V nedeljo, 28. avgusta, sta v Soboti odigrali prijateljsko nogometno tekmo SD Ljutomer in reprezentanca moštov soboških sindikatov. Gostje so tekmo zasluženo odločili v svojo korist, kljub temu, da je domače moštvo v isti razliki po prvem polčasu vodilo.

V začetku igre sta si bili moštvi nekaj časa izenačeni, pozneje pa je sindikalna reprezentanca Sobotne, posebno pa talentirani Zrinski, znala izrabiti nerazpoloženost, ki je nastala pri gostih po prisojeni enajstmetrovki, in dati še dva gola. V drugem polčasu igre se je stanje močno izpremenilo. Napadalna vrsta Sobočancev, ki je že v prvem polčasu zamudila nekaj lepih prilik, je sedaj ob dobri obrambi vrsti Ljutomerčanov popolnoma odgovedala. Nasprotno je napadalna vrsta gostov sedaj zaigrala razpoloženo in dobro in še štirikrat potresla mrežo domačega moštva. Še večjega poraza je sind. reprezentanco obvarovala half linija s Kukanjem na čelu. Sodnik ni znal voditi igre in je kvaril razpoloženo tako moštve kakor gledalcev. Sobočanec se je poznalo, da se na tekmo sploh niso pripravili. Njihove vrste, posebno napadalno in obrambno, bi bilo potrebno menjati. Ljutomerčani so pokazali več znanja, kakor v prejšnjih tekmah.

V nadaljevanju so imeli gledalci priložnost prisostvovati zanimivim treningtekmami med domačima moštvoma Ledavo in Soboto I. Sobota, osvežena z novimi močmi, kaže, kljub preteklim počinčam, homogeno in tehnično izobraženo moštvo, ki bo Mursko Soboto v bodočih pokalnih tekmah prav gotovo znalo častno zastopati. Ledava kaže tudi lep napredok. Posebno je moštvo ugajalo s svojo borbenostjo v prvem polčasu.

živino. Polje obsega 4 dele. Prvi del je posejan z ozimno grahorico, s pšenico in z ovsem. Drugi del je posejan z jaro grahorico v jarine. Tretji del s koruzo za zeleno krmiljenje, zaključek pa tvori sladkorni sirk.

Krmske rastline za zeleno krmiljenje so tako razporejene z 10 dni razlike v košnji, da je vse leto na razpolago zelena hrana za krmiljenje v hlevu, n. pr. ozimni grahorici, sejani v ozimne, sledi v presledkih jara grahorica, sejana v jarine.

Majhne parcelice z različnimi sortami trav in detelij, razne mešanice trav in raznih detelj, kažejo, katere trave se najbolj obnesejo, vzdržijo mraz ali sušo, pokažejo, kolik je hektarski donos sena itd. Omeniti je še vredno majhne parcelice z nekaj šopov cicinove pšenice, ki je križanica med pirnico in pšenico. Ta pšenica je večletna; kako se bo pri nas obnesla, se študira, opazuje in poskuša. Na drugih večjih parcelah je vzbujala pozornost »čudežna« ali »granata« pšenica, ki ima debelo in vejnato klasje, podobno majhnemu grozdu. Njen pridelek je na ha 3 do 4 krat večji kot pri navadni pšenici, to je na en hektar do 100 mc, je pa moka mnogo slabše kvalitete od naše pšenice, zato bodo strokovnjaki poskušali granato pšenico križati z navadno pšenico (triticum durum), s katero bodo poizkušali prenesti lastnost pečilne sposobnosti in tako izboljšati kvaliteto njene moke. Granata pšenica rabi posebno dobro, humozna tla in ni za vsako povprečno zemljo. Najprej so jo sejali v najrodovitejšo egiptovsko zemljo, ki jo vsako leto zagnoji s poplavami reka Nil.

(Nadaljevanje sledi)